

МОДУЛЬ 16

Читання мови кіно.

Як побудовано фільм. Ч.3

Оксана Волошенюк

Олег Чорний

Мета: навчити учня аналізувати твір цілісно, зосереджуватися на деталях і пояснювати їхню роль у створенні художнього образу, зокрема роль кожного компоненту.

Запропонуйте:

учням визначити: зав'язку дії фільму, кульмінацію і фінал.

Прокоментуйте:

Базові складові драматургії фільму – це таємниця, яку потрібно розкрити, тож у пошуку відповіді герої мають пройти шлях через низку пригод та випробувань, деякі з яких можуть бути доволі небезпечними.

Важливий елемент драматургії фільму – посилення на твори класики літератури. Навіть більше – нагадати, що читати книжки потрібно, важливо, це – джерело знань та нової цікавої інформації.

Перегляньте:

Епізод – Ізабель та Х'юго приходять до бібліотеки, діалог Ізабель із паном Лабіссом, Ізабель повертає прочитану книжку та говорить, що вона закохалася у Девіда Копперфільда.

28.08 - 28.38

Або Ізабель та Х'юго йдуть до його помешкання й Ізабель захоплено говорить: «Я відчуваюся, як Жан Вальжан»

47.42 – 47.54

Запитайте, чи схожий фільм на фільми німого кіно, які ви бачили?

У побудові візуального ряду стрічки автори приділили багато уваги зв'язку із фільмами жанру німого кіно.

Прокоментуйте:

Оператор стрічки - Роберт Річардсон давно вважається визнаним фахівцем та майстром, премія Оскар за кращу роботу оператора за стрічку «Хранитель часу» вже третя у його кар'єрі.

У картині він як завжди користується усім арсеналом операторських засобів та спеціальної техніки. Під час зйомки застосовуються операторські крани, стедіками та дрони .

Перегляньте епізод:

01.11 – 02.00

Попросіть описати як рухається камера.

Прокоментуйте:

Вже від самого початку камера плавно, але доволі швидко рухається від загального плану Парижу із візитівкою міста - Ейфелевою вежею, наближається до вокзалу, немов залітає у приміщення та рухається-летить між двома потягами та пасажирами на пероні, летить через заповнений людьми вестибюль вокзалу, підлітає до великого годинника, а далі ще крупніше до цифри, через яку бачимо обличчя хлопчика.

Таким чином, у серії початкових кадрів глядачам демонструється головне місце дії та його атмосфера, відразу отримуємо уявлення про епоху та знайомимося із головним героєм.

І фактично одразу за тим довгий динамічний кадр, який показує помешкання (місце схову) Х'юго і бачимо героя вже на повний зріст. Х'юго від циферблата годинника всередині башти спускається вниз у приміщення інше приміщення, повз великий годинниковий механізм до іншого годинника. Камера випереджає його, потім пропускає вперед, дивитися на нього згори, обганяє і рухається перед ним, знову наче відпускає та йде за ним.

02.38 – 03.28

Ще одним гарним прикладом використання спеціальної техніки є епізод, коли Густав переслідує Х'юго. Він складається із кількох частин.

Спершу динамічної, знятої з руху, коли Густав зрозумів, що Х'юго втік з-за ґрат та почав його переслідувати. Далі пауза – знята статичними кадрами, коли Густав намагається зрозуміти куди ж подівся хлопчик. І далі знову динамічний момент, після того, як Густав усвідомив, що хлопець сховався у люк, а далі – у приміщення із годинником і Густав разом зі своїм псом продовжує переслідування. Далі знову пауза (

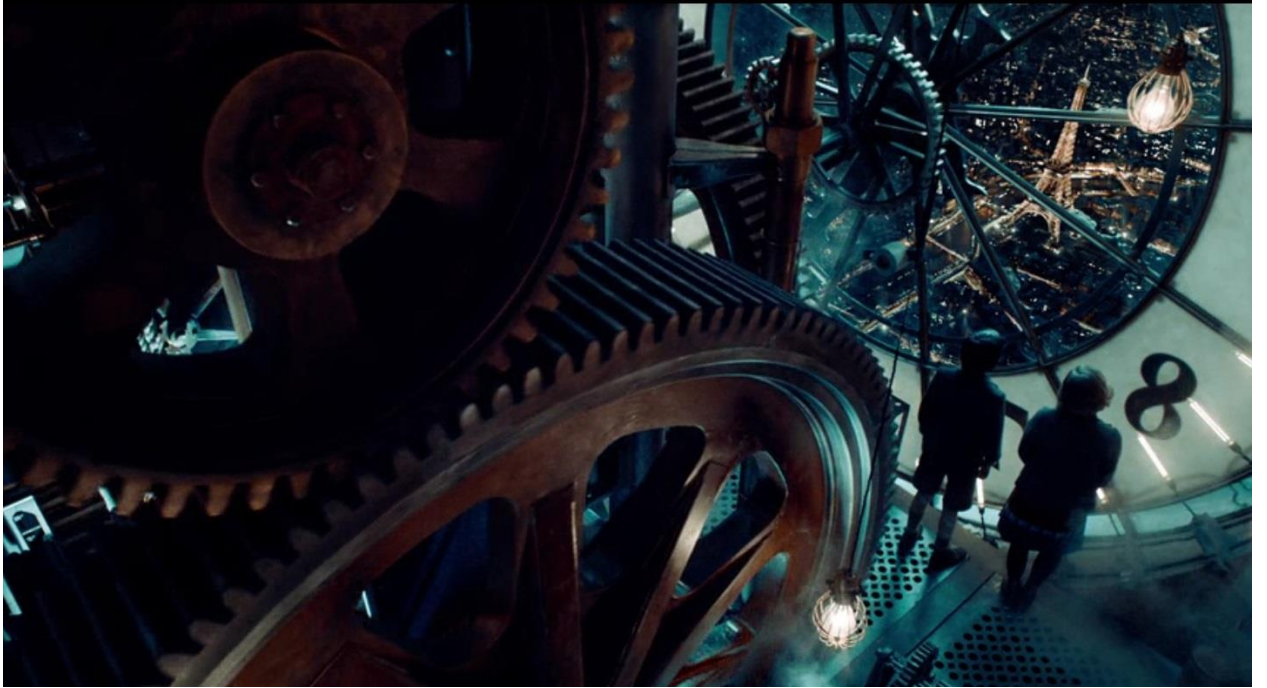
01.46.44 – 01.48. 00

Це додає напруженості дії, посилює динаміку у кадрі.

Точна реалізація таких складних кадрів потребує багато часу, бо, як правило, перед зйомкою проводиться багато репетицій. Для того аби отримати потрібний результат також необхідно знімати багато дублів, щоб потім можна було вибрати найбільш вдалий.

Такі кадри із довгими проїздами (тревелінгом) чи прольотами потребують ще й зусиль оператора та художника-постановника аби приховати освітлювальні прилади, хоча зараз частину з них потім можна «прибрати» у періоді постпродакш за допомогою комп'ютерної графіки.

Майстерність оператора чудово видно і в глибинних мізансценах та планах із внутрішньо кадровим монтажем. Кадри внутрішніх приміщень годинника і Х'юго в них, виразно підкреслюють розміри та масивність приміщення, годинника та маленький зріст хлопчика на контрасті.

Важлива складова у роботі оператора – це вміння правильно «виставити світло», тобто освітити знімальний об'єкт чи портрет героя так, щоб це відповідало характеру та настрою епізоду та рішенню зображення у фільмі загалом.

Запитайте, як освітлення змінює враження від побаченого?

Прокоментуйте:

Контрастне світло і глибокі тіні, затемнене, не надто зручне, як для помешкання. Непрості умови життя Х'юго.

Навпаки, залиті м'яким світлом сцени у крамничках на вокзалі, які Х'юго бачить із своєї схованки. Вони нагадують акварелі з краєвидами Парижа. Там, внизу, інше, світле, нормальне життя, а не таке, як у Х'юго.

Або холодне, із сильним відтінком світла на цвинтарі, який розташований поряд із будинком Мельєса. Воно свідчить про певну загадковість, таємницю.

Робота художника

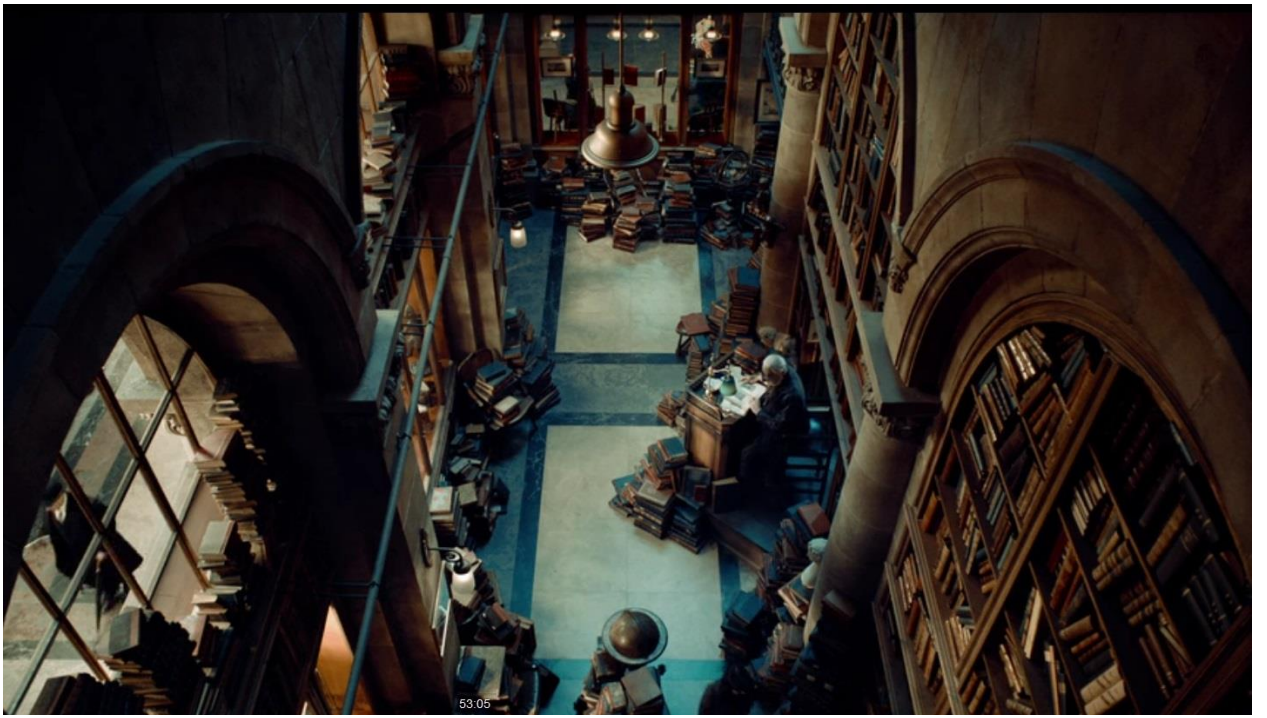
Над картиною працював відомий художник кіно Данте Ферретті, який виконував на проєкті функції головного художника.

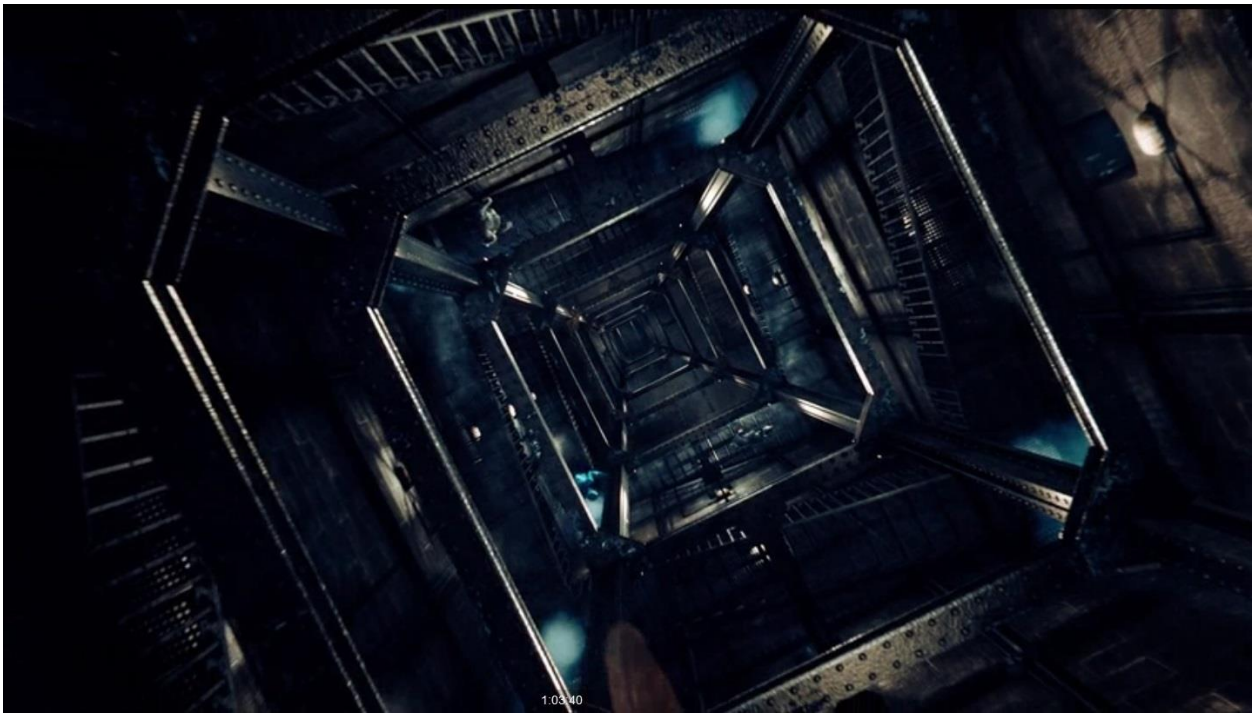
Оскар за кращу роботу художника разом із художником-постановником Данте Ферретті отримала й художник Франческа Ло Шиявояка безпосередньо відповідала за декорації.

У роботі над фільмом були задіяні й інші художники та асистенти. Кожен із працівників цього департаменту відповідав за окремі ділянки роботи: виготовлення та підбір реквізиту відповідно із епохою та локаціями, пов'язаними із кожним персонажем; від таких, здавалося б, маленьких, але дуже важливих дрібничок (бо вони потім великим планом у кадрі!), як фляжка для алкоголю дядька Клода, або ключик у формі серця; маленької механічної мишки у крамниці іграшок, яку за допомогою годинникових деталей вправно лагодить Х'юго; старовинного ключа для закручування гайок, який падає до ніг інспектора на вокзалі; великої кількості малюнків Жоржа Мельєса, які неодмінно мали бути зроблені у стилі автора і до, власне механічного Автоматона та малюнку із підписом, який він малює, тощо.

Приклади роботи арт-департаменту

Зйомки здебільшого відбувалися у павільйонах однієї із кіностудій Англії, де збудували значну частину декорацій. Так само в Англії знімали і діючу ділянку старовинної залізничної колії.

Зйомки відбувалися й у Парижі: там знімали у справжній бібліотеці, а одну з аудиторій для лекцій знаменитого університету Сорбонна трансформували у кінотеатр 1930-х років. У Парижі знімали театр та на вулицях 9-го округу міста (9th arrondissement of Paris).

Навіть незважаючи на те, що багато будинків на вулицях Парижа відповідали часу дії фільму, все одно їх доводилося декорувати відповідно до 1930-ого року. Так само довелося частково декорувати і залізницю в Англії.

Комп'ютерна графіка та спецефекти

Жанр фільму та час дії – 1930 рік - потребували якнайширшого використання сучасних технологій кінематографу, а саме – комп'ютерної графіки та спецефектів, щоб створити кінцеве зображення, яке б відповідало часу та місцю дії стрічки, а ще на додаток мало створювати певну, особливу атмосферу не зовсім реалістичних, почасти казкових пригод героїв.

Широке застосування цих засобів виразності обґрунтовано ще й тим, що Жорж Мельєс у світовому кіно вважається піонером у застосування трюкових зйомок та спецефектів.

Значна частина кадрів фільму потім була доопрацьована у періоді «постпракшн». Дизайнери комп'ютерної графіки мали домалювати фон Парижа, який бачать Х'юго та Ізабель із башти; фон міста, коли Х'юго намагається врятуватися від переслідування інспектора Гастона та його злого добермана; малюнки Жоржа Мельєса, які злітають у повітря, після падіння Ізабель із чемоданом, який вона намагається дістати з шафи; епізод, коли Х'юго у нічному кошмарі сам перетворюється на Автоматон; відображення годинника в оці Мельєса, коли він сидить у своїй лавці іграшок; старий Мельєс пригадує своє минуле, коли він працював фокусником та на екрані перетворювався на молодого та багато інших кадрів.

Дуже часто комп'ютерні ефекти застосовуються для того, щоб зробити непомітним стик (поєднання) двох кадрів.

Монтаж

Монтажер, або точніше режисер монтажу стрічки Тельма Кольберт Шунмакер (Thelma Colbert Schoonmaker). Вона також є визнаним фахівцем і за свою кінематографічну кар'єру 11 разів номінувалися на Оскар у номінації кращий монтаж, її вважають монтажером, який найбільше разів номінувався на цю нагороду. Вона тричі виборювала Оскар за кращий монтаж, також є володаркою й інших престижних відзнак, наприклад, Британської кіноакадемії.

У монтажі картини «Хранитель часу» використано багатий арсенал художніх прийомів.

Із тих, що варто відзначити в першу чергу, це **паралельний монтаж, коли в одному подаються дві чи більше дії.**

Наприклад, у вже згаданому епізоді, коли Х'юго намагається вирватися із рук інспектора Густава, Автоматон падає на колію, а він намагається його дістати, швидко насувається потяг. Застосовується паралельний монтаж аби показати розгубленість машиністів, які намагаються хоч трохи загальмувати потяг і Х'юго на колії.

01.50.47 – 01.51.47

Також вдалим прикладом роботи монтажера є епізод, коли Х'юго хоче попрощатися із Ізабель, вона залишається сама у натовпі людей, намагається наздогнати Х'юго, падає. Епізод змонтований із низки динамічних коротких планів, які зняті камерою у русі, з різних точок, разом із доволі різкими ракурсами згори або знизу. Як результат – добре показаний розпач Ізабель, її незахищеність.

46.14 – 47.12

Одним із важливих та віртуозно змонтованих епізодів є також нічний кошмар Х'юго, він прокидається і раптом знову з'ясовується, що він все ще уві сні та кошмар продовжується. У картині епізод страшного сну Х'юго спрацьовує ще й як передчуття подальших подій.

01.22.17 – 01.25.40

Також монтажер використовує у формуванні оповіді прийом ретроспекції, коли в оповіді у теперішньому часі глядача немов переносять у минуле, розповідаючи про події, які відбулися раніше.

У досить-таки великому, більш ніж на п'ять хвилин, епізоді ретроспекції бачимо його батька, чуємо розповідь про матір, якої вже немає, дізнаємося звідки взялася ця механічна людина Автоматон, дізнаємося про загибель батька під час пожежі у музеї, де він працював, а ще – чому Х'юго опинився на вокзалі та опікується годинниками.

17.50 – 23.39

Музика у фільмі

Попросіть учнів розповісти, яка музика і шуми їм найбільше запам'яталися.

Музику до фільму написав відомий американський композитор Говард Шор, у доробку якого музика до багатьох відомих стрічок, серед яких улюблені глядачами кінотрилогія «Володар пернів», «Кінг Конг» (2005) тощо. Він також написав музику до кількох попередніх картин Мартіна Скорсезе.

Говард Шор, володар трьох Оскарів за кращу музику до фільмів, має також Золотого Глобуса та відому музичну нагороду Греммі.

У саундтреку «Хранителя часу», крім оригінальної музики Говардо Шора, використані музичні твори відомих французьких класиків Каміля Сен-Санса та Еріка Саті.

До запису одного із треків долучилася популярна французька співачка Zaz.

Музику до фільму записав симфонічний оркестр, яким диригував особисто Говард Шор. У записі симфонічного оркестру, де звучать багато інструментів, музика звучить дуже потужно, об'ємно, тривожно у динамічних епізодах, де підтримує напругу дії на екрані; ніжно, ностальгійно із легким сумом у епізодах, де Х'юго згадує свого батька; підкреслює незграбність та відверто комедійний ефект у сценах, коли штучна нога інспектора Густава раптом дає збій та виходить з ладу; тріумфально у епізоді заслуженого вшанування Жоржа Мельєса у театрі, спрацьовує акцентами для дії у кадрі в інших епізодах.

Деякі музичні теми стилізовані під французькі мелодії першої половини 20-го століття.

У зальному звуко-шумовому рішенні велику роль відіграють звуки цокання різних годинників, великих та маленьких.

Більшість шумів, які звучать у фільмі, спеціально записані на студії та їх ефект посилений за допомогою обробки ефектів під час перезапису (міксування), тобто, зведення усіх звуків у фільмі, а саме – діалогів, різноманітних шумів та музики в одну загальну звукову доріжку.